

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

адреса юридична: вул. Капітана Володимира Кісельова, 1, м. Полтава, 36000,
адреса для листування: вул. Капітана Володимира Кісельова, 1, м. Полтава, 36607,
тел. (0532) 61 04 21, E-mail inbox@pl.arbitr.gov.ua, https://pl.arbitr.gov.ua/sud5018/
Код ЄДРПОУ 03500004

РІШЕННЯ ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

29.10.2024

Справа № 917/441/24

Господарський суд Полтавської області у складі судді Безрук Т. М., за участю секретаря судового засідання Сілаєвої О. Ф., розглянувши у відкритому судовому засіданні справу

за позовною заявою Товариства з обмеженою відповідальністю "Нова пошта" до Російської Федерації в особі Міністерства юстиції Російської Федерації третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача Приватне підприємство "Мегаліс-Сервіс" про стягнення грошових коштів

за участю: представник позивача - Безкровний С. В.,
інші учасники справи не з'явилися

встановив:

До Господарського суду Полтавської області звернулось Товариство з обмеженою відповідальністю "Нова пошта" з позовом до Російської федерації в особі Міністерства юстиції Російської Федерації про стягнення шкоди в розмірі 110144,00 євро, що є еквівалентом 4 544 926,93 грн.

В обґрунтування позовних вимог Товариство з обмеженою відповідальністю "Нова пошта" зазначило, що внаслідок ракетного удару невстановленого типу, нанесеного Російською Федерацією, завдано майнової шкоди у вигляді знищення майна, яке належить позивачу.

Третя особа у поясненні щодо позову (том 2, а.с. 106-107) позовні вимоги вважає обґрунтованими та вказує таке:

- 01 листопада 2021 року третя особа та позивач уклали договори суборенди нежитлових приміщень № 67/1 загальною площею 864 квадратних метри та № 68/1 загальною площею 658 квадратних метрів за адресою: м. Полтава, вул. Ветеринарна, 22, для ведення їх господарської діяльності;

- передача Позивачу вказаного майна підтверджується актами прийому-передачі приміщення від 01.11.2021 року, які є невід'ємною частиною вказаних Договорів суборенди;

- у ніч на 01 листопада 2022 року через ворожий обстріл внаслідок збройної агресії Російської Федерації та влучення безпілотними літальними апаратами, були істотно пошкоджені нежитлові приміщення за адресою: м. Полтава, вул. Ветеринарна, 22, як наслідок виникла пожежа та знищила майно, яке знаходилось в орендованому приміщенні.

- зруйноване та знищене майно ТОВ «Нова Пошта» жодним чином не могло

1992

асоціюватися із воєнними цілями.

Відповідач відзив на позов не надав.

Інші заяви по суті спору від сторін не надійшли.

Відповідно до ч. 9 ст. 165, ч.2 ст.178 ГПК України у разі ненадання відповідачем відзиву у встановлений судом строк без поважних причин, суд вирішує справу за наявними матеріалами.

У цій справі були вчинені такі процесуальні дії.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 15.03.2024 цей позов переданий на розгляд судді Безрук Т. М. за номером справи 917/441/24 (том 1, а.с. 286).

Ухвалою від 20.03.2024 (том 2, а.с. 1-3) суд залишив позовну заяву без руху та встановив строк для усунення недоліків. Позивач у встановлений судом строк виправив вказані недоліки (том 2, а.с. 6-85).

Ухвалою від 29.03.2024 суд прийняв позовну заяву до розгляду, відкрив провадження, призначив справу до розгляду у порядку загального позовного провадження в підготовче засідання та встановив сторонами строки для подання заяв по суті справи (том 2, а.с. 86-87).

Ухвалою від 23.04.2024 суд продовжив строк підготовчого провадження на 30 днів, залучив до участі у справі третю особу, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача – Приватне підприємство “Мегаполіс-Сервіс” та відклав підготовче засідання (том 2, а.с. 95).

Для надання можливості учасникам справи реалізувати право на подання доказів та пояснень щодо спірних правовідносин, для забезпечення процесуальних прав сторін та з метою об'єктивного дослідження обставин справи, а також через повітряні тривоги, суд відклав підготовчі засідання на розумний строк.

Ухвалою від 24.09.2024 суд заклав підготовче провадження та призначив справу до судового розгляду по суті на 29.10.2024 (том 2, а.с. 172).

Ухвала від 24.09.2024 надсилалась позивачу та представнику позивача в їх електронні кабінети у підсистемі “Електронний суд” (довідки про доставку електронного листа від 24.09.2024, том 2, а.с. 173, 174); третій особі засобами поштового зв'язку та вручена представнику ПП “Мегаполіс-Сервіс” 27.09.2024, що підтверджується поштовим повідомленням про вручення поштового відправлення (том 2, а.с. 175).

Щодо повідомлення відповідача про розгляд цієї справи суд зазначає наступне.

За цією позовною заявою відповідачем є Російська Федерація в особі Міністерства юстиції Російської Федерації (ідентифікаційний код 7707211418), вул. Житня, буд. 4, будівля 1, м. Москва, Російська Федерація, 119991.

За приписами ст. 3 Господарського процесуального кодексу України судочинство в господарських судах здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу, Закону України «Про міжнародне приватне право», Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила судочинства, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору.

Іноземні особи мають такі самі процесуальні права та обов'язки, що і громадяни України та юридичні особи, створені за законодавством України, крім винятків, встановлених законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. (ст. 365 ГПК України).

Згідно з ч. 1 ст. 367 ГПК України у разі, якщо в процесі розгляду справи господарському суду необхідно вручити документи, отримати докази, провести окремі процесуальні дії на території іншої держави, господарський суд може звернутися з відповідним судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави (далі – іноземний суд) у порядку, встановленому цим Кодексом або

міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Разом з тим, у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, введено воєнний стан з 24 лютого 2022 року, який діє до тепер.

Відповідно до ч. 1 ст. 122 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», в умовах правового режиму воєнного стану суди, органи та установи системи правосуддя діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією України та законами України.

У зв'язку із Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»; за зверненням Мін'юсту, Міністерство закордонних справ України повідомило депозитаріїв конвенцій Ради Європи, Гаазької конференції з міжнародного приватного права та ООН, а також сторони двосторонніх міжнародних договорів України про повномасштабну триваючу збройну агресію Російської Федерації проти України та неможливість у зв'язку з цим гарантувати у повному обсязі виконання українською стороною зобов'язань за відповідними міжнародними договорами та конвенціями на весь період воєнного стану.

Згідно листа Міністерства юстиції України від 21.03.2022 № 25814/12.1.1/32-22 «Щодо забезпечення виконання міжнародних договорів України у період воєнного стану» з урахуванням норм звичаєвого права щодо припинення застосування міжнародних договорів державами у період військового конфлікту між ними; рекомендується не здійснювати будь-яке листування, що стосується співробітництва з установами Російської Федерації на підставі міжнародних договорів України з питань міжнародно-правових відносин та правового співробітництва у цивільних справах та у галузі міжнародного приватного права.

Відповідно до Закону України від 01.12.2022 «Про зупинення дії та вихід з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22.01.1993 року», який набрав чинності 23.12.2022, керуючись положеннями статті 62 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, статті 24 Закону України «Про міжнародні договори України», Україна зупинила у відносинах з Російською Федерацією та Республікою Білорусь дію Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, вчиненої від імені України у м. Мінську 22 січня 1993 року і ратифікованої Законом України від 10 листопада 1994 року № 240/94-ВР, та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року, вчиненого від імені України у м. Москві 28 березня 1997 року і ратифікованого Законом України від 3 березня 1998 року № 140/98-ВР.

Відповідно до вказаного вище Закону, керуючись положеннями ст. 54 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, ст. 84 Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, ст. 24 Закону України «Про міжнародні договори України», Україна вийшла з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, вчиненої від імені України у м. Мінську 22 січня 1993 року і ратифікованої Законом України від 10 листопада 1994 року № 240/94-ВР та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року, вчиненого від імені України у м. Москві 28 березня 1997 року і ратифікованого Законом України від 3 березня 1998 року № 140/98-ВР.

Відповідно до повідомлення, розміщеного 25.02.2022 на офіційному вебсайті Акціонерного товариства «Укрпошта», у зв'язку з агресією з боку Росії та введенням воєнного стану, АТ «Укрпошта» припинило поштове співробітництво з Поштою Росії та Білорусі; посилки та перекази в ці країни не приймаються.

Згідно з ч. 2 ст. 367 ГПК України, судове доручення надсилається у порядку, встановленому цим Кодексом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого

надана Верховною Радою України, а якщо міжнародний договір не укладено - Міністерству юстиції України, яке надсилає доручення Міністерству закордонних справ України для передачі дипломатичними каналами.

Разом з тим, у зв'язку із порушенням Російською Федерацією цілей та принципів статуту ООН, Гельсінського Заключного Акта, Паризької Хартії для Нової Європи та ряду інших документів ОБСЄ, у зв'язку із широкомасштабною збройною агресією Російської Федерації проти суверенітету та територіальної цілісності України, Міністерство закордонних справ України 24.02.2022 нотифікувало МЗС РФ про прийняте Україною рішення розірвати дипломатичні відносини з Росією, що були встановлені Протоколом про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Російською Федерацією від 14.02.1992.

Відтак діяльність дипломатичних представництв України на Росії та Росії в Україні, а також будь-яке дипломатичне спілкування припинені, відповідно до Віденської Конвенції про дипломатичні зносини 1961 року.

Міністерство юстиції України листом від 06.10.2022 № 91935/114287-22-22/12.1.1 щодо вручення судових документів резидентам Російської Федерації в порядку ст. 8 Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах 1965 року повідомило, що за інформацією МЗС України (лист від 03.10.2022 № 71/14-500-77469) 24.02.2022 розірвано дипломатичні відносини між Україною та Російською Федерацією у зв'язку з широкомасштабною збройною агресією останньої проти України. Функціонування закордонних дипломатичних установ України на території РФ та діяльність її дипломатичних установ на території України зупинено. Комунікація МЗС з органами влади РФ за посередництва третіх держав також не здійснюється.

Згідно з листом Міністерства юстиції України «Щодо забезпечення виконання міжнародних договорів України у період воєнного стану» № 25814/12.1.1/32-22 від 21.03.2022, з урахуванням норм звичаєвого права щодо припинення застосування міжнародних договорів державами у період збройного конфлікту між ними, рекомендується не здійснювати будь-яке листування, що стосується співробітництва з установами Російської Федерації на підставі міжнародних договорів України з питань міжнародно-правових відносин та правового співробітництва у цивільних справах та у галузі міжнародного приватного права.

Отже, подальше застосування відповідного алгоритму з отримання згоди Російської Федерації на відмову від судового імунітету, а також подача будь-яких судових документів до російської сторони дипломатичними каналами не є можливим з огляду на розірвання дипломатичних відносин та евакуацію всіх співробітників дипломатичних та консульських установ України через повномасштабну агресію РФ проти України.

З огляду на вищенаведене, на період збройного конфлікту у відносинах з державою-агресором унеможливлено застосування міжнародних договорів України з питань правового співробітництва у цивільних і кримінальних справах, у тому числі у зв'язку із припиненням поштового сполучення.

Враховуючи викладене, у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, суд не здійснює повідомлення відповідача про розгляд даної справи засобами поштового зв'язку та не звертається до суду Російської Федерації з судовим дорученням про вручення документів.

Враховуючи неможливість виконання судового доручення про вручення відповідачу судових документів про відкриття провадження у справі № 917/441/24 дипломатичними каналами, суд дійшов висновку про повідомлення відповідача про дату, час і місце розгляду справи шляхом оголошення на офіційному вебсайті судової влади України.

На офіційному сайті Судової влади України суд розміщував відповідні оголошення про розгляд цієї справи 24.04.2024, 05.06.2024 (том 2, а.с. 100, 120), а також оголошення про виклик до суду Російської Федерації в особі Міністерства юстиції Російської Федерації від 07.06.2024, 03.07.2024, 05.09.2024, 25.09.2024 (том 2 а.с. 121, 160, 169, 176).

Відповідно до ч. 4 ст. 122 ГПК України відповідач, третя особа, свідок, зареєстроване

місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, викликається в суд через оголошення на офіційному вебсайті судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за десять днів до дати відповідного судового засідання. З опублікуванням оголошення про виклик відповідач вважається повідомленим про дату, час і місце розгляду справи.

За таких обставин, суд дійшов висновку про повідомлення відповідача належним чином про дату, час і місце розгляду справи шляхом оголошення на офіційному вебсайті судової влади України.

Суд враховує, що позивач у позові повідомив про направлення копії позовної заяви та документів на відому адресу електронної пошти Відповідача в особі Міністерства юстиції Російської Федерації, розміщену на офіційному інтернет-порталі цього міністерства. В підтвердження вказаного позивач додав до позову відповідні докази (том 1 а.с.38-45). Отже, відповідач мав можливість ознайомитися із вказаною позовною заявою та доданими до неї документами.

Відповідно до ч. 1 ст. 202 ГПК України, неявка у судове засідання будь-якого учасника справи за умови, що його належним чином повідомлено про дату, час і місце цього засідання, не перешкоджає розгляду справи по суті, крім випадків, визначених цією статтею. Якщо учасник справи або його представник були належним чином повідомлені про судове засідання, суд розглядає справу за відсутності такого учасника справи у разі неявки в судове засідання учасника справи (його представника) без поважних причин або без повідомлення причин неявки. (п. 1 ч. 3 ст. 202 ГПК України).

З огляду на викладене, суд розглядає справу в судовому засіданні 29.10.2024 за відсутності представників відповідача та третьої особи.

У судовому засіданні 29.10.2024 суд проголосив вступну та резолютивну частини рішення згідно з ч. 6 ст. 233, ст. 240 ГПК України.

Розглянувши матеріали справи, суд встановив наступне.

За інформацією з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Товариство з обмеженою відповідальністю "Нова пошта" (далі – позивач, ТОВ "Нова пошта") створене та зареєстроване відповідно до законодавства України як суб'єкт господарювання юридична особа у формі товариства з обмеженою відповідальністю за ідентифікаційним номером 31316718.

Між Товариством з обмеженою відповідальністю «Нова Пошта» та Приватним підприємством «Мегаполіс – Сервіс» (далі - третя особа у цій справі) укладено договір суборенди № 67/1 від 01.11.2021 нежитлового приміщення у місті Полтаві по вул. Ветеринарній, 22, площею 864 кв.м (том 1, а.с. 105-108) та договір суборенди № 68/1 від 01.11.2021 нежитлових приміщення у місті Полтаві по вул. Ветеринарній, 22, площею 658 кв.м (том 1, а.с. 90-93).

Вказані нежитлові приміщення у місті Полтаві по вул. Ветеринарній, 22, площею 864 кв.м та площею 658 кв.м були передані позивачу за актами прийому-передачі приміщення від 01.11.2021 (том 1, а.с. 17, 19).

Відповідно до ч. 3 ст. 75 ГПК України, обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Суд визнає загальновідомими наступні обставини:

- 22.02.2022 Рада федерації Федеральних зборів Російської Федерації надала дозвіл президенту Російської Федерації на використання збройних сил Російської Федерації за її межами;

- 24.02.2022 президент Російської Федерації оголосив про проведення спеціальної воєнної операції в Україні. Наведене підтверджується інформаційними повідомленнями та записами відеотрансляції наведеного звернення, розміщеними як на офіційному веб-сайті президента РФ, а також на веб-сайтах інформаційних ресурсів як України, так і самої країни-агресора;

- з лютого 2022 року Російська Федерація здійснювала та продовжує здійснювати

систематичні та масовані обстріли цивільної інфраструктури України.

Факт здійснення Російською Федерацією проти України так званої «спеціальної воєнної операції» підтверджується також Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 01.03.2022 № А/ES-11/L.1, наказом Міжнародного Суду Справедливості ООН від 16.03.2022 № 182.

Позивач у позові вказує, що станом на 01.11.2022 за адресою у місті Полтаві по вул. Ветеринарній, 22, здійснювало свою діяльність вантажне відділення ТОВ «Нова Пошта» №1 в м. Полтаві, яке було істотно пошкоджене 01.11.2022 владою Російської Федерації, внаслідок ведення агресивної війни та агресивних воєнних дій, здійснення обстрілу цивільної інфраструктури, та внаслідок влучання двома безпілотними літальними апаратами маркування РФ «Герань-1», з подальшим виникненням пожежі та знищенням майна позивача, яке знаходилось у приміщенні.

Зазначені обставини підтверджуються наступними доказами, доданими позивачем до позовної заяви.

Згідно з витягом з ЄРДР (том 1, а.с. 15) слідчим відділом УСБУ в Полтавській області здійснюється досудове розслідування по кримінальному провадженню № 2202217000000162 від 01.11.2022 за фактом порушення законів та звичаїв війни з боку збройних сил російської федерації, яке виразилося у бомбардуванні незахищених міст, будівель, що використовуються виключно цивільним населенням, внаслідок чого 01.11.2022 в період з 01 год. 53 хв. до 04 год. 00 хв. здійснено обстріл цивільного об'єкту, що розташовується за адресою: м. Полтава, вул. Ветеринарна, 22, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 438 КК України, що підтверджується у вказаному кримінальному провадженні ТОВ «Нова Пошта» є потерпілою особою, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди;

Постановою від 12.02.2024 слідчим слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Полтавській області надано дозвіл представникам ТОВ «Нова Пошта» на розголошення відомостей досудового розслідування по кримінальному провадженню № 2202217000000162 з метою захисту прав та законних інтересів вказаного товариства (том 1, а.с. 16).

Обставини заподіяння матеріальних збитків ТОВ «Нова Пошта» внаслідок агресії Російської Федерації, серед іншого, підтверджуються наступними матеріалами кримінального провадження:

- протоколом огляду місця події від 01.11.2022 (том 1, а.с. 94-104);
- матеріалами Полтавського РУ ГУДСНС України в Полтавській області, направленими на адресу слідчого відділу Управління Служби безпеки України Полтавської області супровідним листом від 03.11.2022 вих. № 19-3858/13 (том 1, а.с. 67-68);
- висновком експерта Полтавського НДЕКЦ від 22.05.2023 № СЕ-19/117-23/4778-ВТХ, за результатом проведення судової вибухо-технічної експертизи (том 1, а.с. 118-133).

Відповідно до правового висновку, висловленого Верховним Судом у постанові від 05.02.2020 № 461/3675/17, висновок, підготовлений у рамках кримінального провадження особою, яка є атестованим судовим експертом, відповідає положенням статті 102 ЦПК України. Колегія суддів врахувала допустимість висновку експерта як доказу, оскільки експертиза, проведена у кримінальному провадженні, містила інформацію щодо предмета доказування у цивільному провадженні, незважаючи на те, що на момент розгляду справи вирок у кримінальній справі не ухвалений.

Відповідно до правового висновку, висловленого Верховним Судом в постанові від 04.08.2021 у справі № 918/36/19, господарські суди при вирішенні господарських спорів мають досліджувати на загальних умовах і висновки судової експертизи, яку було проведено в межах провадження з іншої справи, в тому числі цивільної, кримінальної, адміністративної.

Висновок судової експертизи, яку було проведено в межах провадження з іншої справи оцінюється господарським судом у вирішенні господарського спору на загальних підставах як доказ зі справи, за умови, що цей висновок містить відповіді на питання, які виникають у

такому спору, і поданий до господарського суду в належним чином засвідченій копії (такий висновок щодо можливості використання в господарському судочинстві висновку експерта, наданого в межах кримінального провадження, викладений в постанові Великої Палати Верховного Суду від 19.11.2019 у справі № 918/204/18, у постановах Верховного Суду від 08.07.2021 у справі № 910/21300/17, від 15.06.2021 у справі № 910/5898/20, від 11.03.2021 у справі № 923/188/20).

За таких умов, поданий ТОВ «Нова Пошта» висновок експерта Полтавського НДЕКЦ від 22.05.2023 № СЕ-19/117-23/4778-ВТХ, за результатом проведення судової вибухо-технічної експертизи, якою було ідентифіковано предмети, що використовувались для атаки, а також інші матеріали кримінального провадження № 22022170000000162 є належними та допустимими доказами, які суд врахує при розгляді цієї справи.

Полтавська районна військова адміністрація листом від 17.06.2024 № 01.03-01/9інф (том 2, а.с. 124) повідомила, що на виконання наказу начальника Полтавської обласної військової адміністрації від 25.04.2022 №19 «Про забезпечення проведення технічного обстеження об'єктів будівництва, пошкоджених внаслідок воєнних дій або терористичних актів на території області» (том 2 а.с.130) розпорядженням начальника Полтавської районної військової адміністрації від 28.04.2022 № 25 «Про комісію з проведення технічного обстеження об'єктів будівництва, пошкоджених внаслідок воєнних дій або терористичних актів на території Полтавського району» (т.2 а.с.126-127) була створена Комісія з проведення технічного обстеження об'єктів будівництва, пошкоджених внаслідок воєнних дій або терористичних актів на території Полтавського району Полтавської області (далі - Комісія) та затверджена «Форма щодо зруйнованих об'єктів інфраструктури, розташованих на території Полтавського району Полтавської області».

Полтавська районна військова адміністрація листом від 17.06.2024 № 01.03-01/9інф (том 2, а.с. 124) повідомила, що 18.11.2022 р. членами Комісії були проведені візуальні обстеження пошкоджених об'єктів по вул. Ветеринарна, 22 в м. Полтава та складені відповідні форми (до Фвізного) обстеження території щодо зруйнованих об'єктів інфраструктури області, а також проведена фотофіксація. Зазнали пошкоджень нежитлові будівлі літ. Ц-1, В-1, Г 1-3 майнового комплексу по вул. Ветеринарна, 22 в м. Полтава, про що складено наступні форми:

№ 37 - щодо пошкодження будівлі обчислювального центру (літ. В-2) по вул. Ветеринарна, 22, у м. Полтава (том 2, а.с. 133-135);

№ 38 - щодо пошкодження торгівельно-складської будівлі (літ. Ц-1) по вул. Ветеринарна, 22, у м. Полтава (том 2, а.с. 138-141);

№ 39 - щодо пошкодження будівлі профілакторію (літ. Г 1-3) по вул. Ветеринарна, 22, у м. Полтава (том 2, а.с. 142-144).

Комісія з проведення технічного обстеження об'єктів будівництва, пошкоджених внаслідок воєнних дій або терористичних актів на території Полтавського району Полтавської області у протоколі № 2 від 01.12.2022 (том 2, а.с. 136-137) затвердила форми № 37, 38, 39 та перелік об'єктів, пошкоджених внаслідок воєнних дій, до яких включено будівлі по вул. Ветеринарна, 22, у м. Полтава.

Крім того, пошкодження майна ТОВ «Нова Пошта» підтверджується наступними доказами:

- актом фіксації пошкодження майна ТОВ «Нова Пошта» від 03.11.2022 із застосуванням фото та відеофіксації (том 1, а.с. 37);

- актом інвентаризації товарно-матеріальних цінностей (знищені відправлення) від 25.11.2022 (том 1, а.с. 109-117).

Відповідно до довідки ТОВ «Нова Пошта» від 20.12.2023 (том 1, а.с. 20) балансова вартість знищеного майна, яке належить ТОВ «Нова Пошта», станом на 01.11.2022 складає 909 389,33 грн., а саме:

1) основних засобів на суму 753 595,30 грн.;

2) товарно-матеріальних цінностей та форми на суму 60 633,28 грн.;

- 3) тари на суму 94 782,65 грн.;
- 4) форми (основні засоби) на суму 378,10 грн.

Також вартість знищеного майна підтверджується матеріалами інвентаризації майна, що перебуває на балансі ТОВ «Нова Пошта» (том 1, а.с. 136-157).

Позивач в позові також зазначає, що ТОВ «Нова Пошта» на підставі Публічних договорів надає послуги з організації перевезення відправлень необмеженому колу осіб (том 1, а.с. 28-31) та суб'єктам підприємницької діяльності (том 1, а.с. 28-31). За вказаними Публічними договорами до обов'язків ТОВ «Нова Пошта» входить забезпечення збереження відправлення з моменту його прийняття для надання послуг до моменту його видачі Одержувачу. У разі повної втрати або повного пошкодження відправлення з вини Експедитора, останній повертає Замовнику суму, що дорівнює оголошеній вартості відправлення (але не більше, ніж фактичну вартість відправлення), та провізну плату, сплачену Замовником згідно з відповідною експрес-накладною.

Відповідно до положень Публічного договору з організації перевезення відправлень необмеженому колу осіб, ТОВ «Нова Пошта» надає Замовнику послуги на умовах Договору та згідно з Умовами надання послуг, затвердженими ТОВ «Нова Пошта». Зазначені Умови передбачають, що ТОВ «Нова Пошта» та ТОВ «НоваПей» співпрацюють між собою згідно договору про переказ коштів (том 1, а.с. 73-82).

За умовами цього Договору ТОВ «НоваПей», яке включено до Реєстру платіжної інфраструктури в статусі платіжної установи, бере на себе обов'язки щодо надання ТОВ «Нова Пошта» послуг із переказу коштів.

Відповідно до довідки ТОВ «Нова Пошта» від 19.12.2023 № 05903, станом на 19.12.2023 ТОВ «Нова Пошта» відшкодовано Замовникам вартість відправлень, які були знищені та пошкоджені 01.11.2022, на загальну суму 3 206 470,60 грн., з них: фізичним особам на суму 1 771 277,50 грн., суб'єктам підприємницької діяльності на суму 1 435 193,10 грн. (том 1, а.с. 59-66).

Виплата компенсації суб'єктам підприємницької діяльності підтверджується реєстром ТОВ «Нова Пошта» від 13.02.2024 про виплати суб'єктам підприємницької діяльності (том 1, а.с. 46-48) та платіжними інструкціями ТОВ «Нова Пошта» (додаток № 21), а виплата компенсації фізичним особам підтверджується відповіддю ТОВ «НоваПей» від 06.02.2024 із реєстром переказів через міжнародну платіжну систему «NovaPay» (том 1, а.с. 49-58).

Відповідно до довідки ТОВ «Нова Пошта» від 13.02.2024 суми податку на доходи фізичних осіб та військового збору з виплаченого доходу утримані ТОВ «Нова Пошта» при виплаті доходу та перераховані до бюджету, і складають відповідно 396 061,79 грн. та 33 005,21 грн. (том 1, а.с. 59-66).

Визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, починаючи з 19.02.2014, здійснюється згідно Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 01.12.2023 № 1256).

З метою визначення розміру реальних збитків ТОВ «Нова Пошта» звернулось до ТОВ «Бізнес Ассіст» для проведення відповідного експертного дослідження судовими експертами, про що 13.02.2024 укладено договір № 001/01-24 (том 1, а.с. 70-72).

Відповідно до висновку експертів ТОВ «Бізнес Ассіст» від 04.03.2024 № 243-02.2024-1005, за результатами проведення комісійного експертного економічного дослідження підтверджено розрахунок вартості збитків, які зазнало ТОВ «Нова Пошта» у зв'язку зі знищенням та пошкодженням майна (активів), що знаходилось у нежитлових приміщеннях 01.11.2022 за адресою: м. Полтава, вул. Ветеринарна, буд. 22, внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, у розмірі 4 544 926,93 гривень, що станом на дату дослідження відповідно становить 1 101 144,00 євро (том 1, а.с. 226-285).

Відповідно до статті 73 Господарського процесуального кодексу України доказами у справі є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які

мають значення для вирішення справи.

Ці дані встановлюються такими засобами: письмовими, речовими і електронними доказами; висновками експертів; показаннями свідків.

В ст. 76 ГПК України вказано, що належними є докази, на підставі яких можна встановити обставини, які входять в предмет доказування.

У ч. 1 ст. 79 ГПК України зазначено, що наявність обставини, на яку сторона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, вважається доведеною, якщо докази, надані на підтвердження такої обставини, є більш вірогідними, ніж докази, надані на її спростування.

Питання про вірогідність доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання.

Тлумачення змісту цієї статті свідчить, що нею покладено на суд обов'язок оцінювати докази, обставини справи з огляду на їх вірогідність, яка дозволяє дійти висновку, що факти, які розглядаються скоріше були (мали місце), аніж не були.

Слід зауважити, що Верховний Суд в ході касаційного перегляду судових рішень неодноразово звертався загалом до категорії стандарту доказування та відзначав, що принцип змагальності забезпечує повноту дослідження обставин справи. Цей принцип передбачає покладання тягаря доказування на сторони. Одночасно цей принцип не передбачає обов'язку суду вважати доведеною та встановленою обставину, про яку сторона стверджує. Така обставина підлягає доказуванню таким чином, аби задовольнити, як правило, стандарт переваги більш вагомих доказів, тобто коли висновок про існування стверджуваної обставини з урахуванням поданих доказів видається більш вірогідним, ніж протилежний. (постанови Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 02.10.2018 у справі № 910/18036/17, від 23.10.2019 у справі № 917/1307/18, від 18.11.2019 у справі № 902/761/18; від 04.12.2019 у справі № 917/2101/17).

Аналогічний стандарт доказування застосовано Великою Палатою Верховного Суду у постанові від 18.03.2020 у справі № 129/1033/13-ц (провадження № 14-400цс19).

Такий підхід узгоджується з судовою практикою Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ), юрисдикція якого поширюється на всі питання тлумачення і застосування Конвенції (пункт 1 статті 32 Конвенції). Так, зокрема, у рішенні 23.08.2016 у справі "Дж. К. та Інші проти Швеції" ("J.K. AND OTHERS v. SWEDEN") ЄСПЛ наголошує, що "у країнах загального права у кримінальних справах діє стандарт доказування "поза-розумним сумнівом" ("beyond reasonable doubt"). Натомість, у цивільних справах закон не вимагає такого високого стандарту; скоріше цивільна справа повинна бути вирішена з урахуванням "балансу вірогідностей". ... Суд повинен вирішити, чи являється вірогідність того, що на підставі наданих доказів, а також правдивості тверджень заявника, вимога цього заявника заслугове довіри". У рішенні ЄСПЛ від 15.11.2007 у справі "Бендерський проти України" ("BENDERSKIY v. Ukraine"), зазначено, що суд, оцінюючи фактичні обставини справи, звертаючись до балансу вірогідностей вирішуючи спір виходив з того, що факти встановлені у експертному висновку, є більш вірогідним за інші докази.

Таким чином суд зобов'язаний надати оцінку кожному належному, допустимому та достовірному доказу, який міститься в матеріалах справи, а також визначити певну сукупність доказів, з урахуванням їх вірогідності та взаємного зв'язку, що дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування.

Зазначена правова позиція щодо стандарту доказування викладена в постанові Верховного Суду у складі Касаційного господарського суду від 25.06.2020 у справі № 924/233/18.

Подані позивачем до позову докази, з урахуванням їх вірогідності та взаємного зв'язку, дають змогу дійти висновку про наявність обставин справи, на які посилається позивач, та свідчать, що внаслідок знищення майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України ТОВ «Нова Пошта» заподіяно майнову шкоду у вигляді реальних збитків у розмірі у розмірі 4.544.926,93 гривень, що станом на дату дослідження відповідно становило

Стосовно предметної та територіальної юрисдикції спору, суд виходить з наступного.

Господарські суди розглядають справи у спорах, що виникають у зв'язку із здійсненням господарської діяльності (крім справ, передбачених частиною другою цієї статті), та інші справи у визначених законом випадках (ч.1 ст.20 ГПК України).

За приписами ч. 1 ст. 3 Господарського кодексу України (далі ГК України) під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Згідно із ст. 42 ГК України підприємництво як вид господарської діяльності це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Відповідно до ч. 1 ст. 55 ГК України суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Суб'єктами господарювання є господарські організації юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку (п. 1 ч. 2 ст. 55 ГК України).

Згідно із частинами 4, 5 ст. 55 ГК України суб'єкти господарювання реалізують свою господарську компетенцію на основі права власності, права господарського відання, права оперативного управління відповідно до визначення цієї компетенції у цьому Кодексі та інших законах. Суб'єкти господарювання господарські організації, які діють на основі права власності, права господарського відання чи оперативного управління, мають статус юридичної особи, що визначається цивільним законодавством та цим Кодексом.

Відповідно до ст. 84 Цивільного кодексу України (далі ЦК України) товариства, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками (підприємницькі товариства), можуть бути створені лише як господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) або виробничі кооперативи чи сільськогосподарські кооперативи, сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють з метою одержання прибутку.

У розумінні наведених вище положень нормативно-правових актів позивач здійснює свою господарську діяльність у формі товариства з обмеженою відповідальністю.

Згідно з ч. 1 ст. 133 ГК України основу правового режиму майна суб'єктів господарювання, на якій базується їх господарська діяльність, становлять право власності та інші речові права право господарського відання, право оперативного управління.

Згідно з ч. 3 ст. 386 ЦК України власник, права якого порушене, має право на відшкодування завданої йому майнової та моральної шкоди.

З урахуванням обставин, встановлених судом, військова агресія Російської Федерації проти України вплинула на реалізацію господарської діяльності позивача та спричинила шкоду його майну, що свідчить про порушення прав позивача як суб'єкта господарської діяльності.

Відповідно до ч. 8 ст. 29 ГПК України позови про відшкодування шкоди, заподіяної майну, можуть пред'являтися також за місцем заподіяння шкоди.

Як встановив суд, місцем заподіяння шкоди майну позивача у даній справі є Полтавська обл., м. Полтава, вул. Ветеринарна, 22.

Враховуючи викладене, оскільки спірні правовідносини є господарськими, спір

віднесено до компетенції господарських судів України та підлягає розгляду господарським судом Полтавської області за місцем заподіяння шкоди.

Стосовно статусу відповідача, до якого пред'явлено позов, судом приймається до уваги наступне.

Відповідачем у цій справі є держава Російська Федерація в цілому, як специфічний суб'єкт правовідносин, оскільки здійснення «спеціальної воєнної операції» було ініційовано та погоджено вищими органами державної влади Російської Федерації, отже до відповідних правовідносин повинні застосовуватись не лише нормативно-правові акти та міжнародні договори, які стосуються відшкодування шкоди як цивільно-правового інституту, але й нормативно-правові акти та міжнародні договори, які врегульовують порядок реалізації державою своїх суверенних прав і функцій, зокрема, визначені міжнародним правом правила та звичаї війни.

Згідно з правовими висновками, викладеними Верховним Судом у постанові від 18.05.2022 у справі № 428/11673/19, загальновідомим (тобто таким, що не потребує доказування) є те, що Російська Федерація відкидає визнання будь-якої відповідальності за свою протиправну військову діяльність в Україні, включаючи не тільки повномасштабну збройну агресію, але і будь-яку участь своїх збройних сил у військових діях в Україні. Не існує жодної розумної підстави припустити, що порушене право позивача, за захистом якого він звернувся до українського суду, могло би бути захищене шляхом подання позову до суду Російської Федерації.

У цій справі спір виник між юридичною особою приватного права (позивачем) та іноземною державою-агресором як особливим суб'єктом, статус якого може бути прирівняний до юридичної особи публічного права.

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 76 Закону України «Про міжнародне приватне право» суди можуть приймати до свого провадження і розглядати будь-які справи з іноземним елементом у справах про відшкодування шкоди, якщо її було завдано на території України.

Згідно з ч. 2 ст. 2 ЦК України учасниками цивільних відносин є, зокрема, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права.

Згідно з ч. 1 ст. 79 Закону України «Про міжнародне приватне право» пред'явлення позову до іноземної держави, залучення іноземної держави до участі у справі як відповідача або третьої особи, накладення арешту на майно, яке належить іноземній державі та знаходиться на території України, застосування щодо такого майна інших засобів забезпечення позову і звернення стягнення на таке майно можуть бути допущені лише за згодою компетентних органів відповідної держави, якщо інше не передбачено міжнародним договором України або законом України.

Частиною 4 ст. 79 Закону України «Про міжнародне приватне право» передбачено, що у тих випадках, коли в порушення норм міжнародного права України, її майну або представникам в іноземній державі не забезпечується такий же судовий імунітет, який згідно з частинами першою та другою цієї статті забезпечується іноземним державам, їх майну та представникам в Україні, Кабінетом Міністрів України може бути вжито до цієї держави, її майна відповідних заходів, дозволених міжнародним правом, якщо тільки заходів дипломатичного характеру не достатньо для врегулювання наслідків зазначеного порушення норм міжнародного права.

Отже, Закон України «Про міжнародне приватне право» встановлює судовий імунітет щодо іноземної держави за відсутності згоди компетентних органів відповідної держави на залучення її до участі у справі у національному суді іншої держави.

Суд не вбачає підстав для застосування суверенного судового імунітету відповідача, виходячи з наступного.

Європейська конвенція про імунітет держав 1972 року (ст. 11) та Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності 2004 року (ст. 12), передбачають, що договірна держава не може посилатися на імунітет від юрисдикції при розгляді справи в суді іншої договірної держави, який зазвичай має компетенцію розглядати справи, які стосуються

грошової компенсації (відшкодування) у разі смерті чи заподіяння тілесного ушкодження особі чи заподіяння шкоди майну або його втрати в результаті дій чи бездіяльності держави, якщо така дія чи бездіяльність мали місце повністю або частково на території держави суду.

Згідно із ст. 1, ст.17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди застосовують при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколи до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, а також практику Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) як джерело права.

У рішенні від 14 березня 2013 року у справі «Олейніков проти Росії» ЄСПЛ вказав, що положення Конвенції ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності 2004 року застосовуються «відповідно до звичаєвого міжнародного права, навіть якщо ця держава не ратифікувала її», і Суд повинен брати до уваги цей факт, вирішуючи питання про те, чи було дотримано право на доступ до суду у розумінні пункту 1 статті 6 Конвенції (п. 68, п. 31).

У рішенні від 23 березня 2010 року у справі «Цудак проти Литви» (Cudak v. Lithuania) ЄСПЛ також визнав існування звичаєвих норм у питаннях державного імунітету, переважання в міжнародній практиці теорії обмеженого імунітету держави, але наголосив на тому, що обмеження має переслідувати законну мету та бути пропорційним такій меті.

Суд також приймає до уваги правова позиція Верховного Суду, викладена у постанові від 14.04.2022 у справі № 308/9708/19, яка полягає в тому, що після початку війни в Україні з 2014 року; суд України, розглядаючи справу, де відповідачем визначено Російську Федерацію, має право ігнорувати імунітет цієї країни та розглядати справи про відшкодування шкоди, завданої особі в результаті збройної агресії Російської Федерації, за позовом, поданим саме до цієї іноземної країни.

Аналогічна правова позиція щодо судового імунітету держави визначена, зокрема, у постановках Верховного Суду від 18.05.2022 у справі № 428/11673/19, від 22.06.2022 №311/498/20, від 12.10.2022 у справі № 463/14365/21; постанові Великої Палати Верховного Суду від 15.09.2022 у справі № 990/80/22.

У ч. 4 ст. 236 ГПК вказано, що при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування норм права, викладені в постановках Верховного Суду.

Виходячи з наведеного, Російська Федерація не має підстав посилаючись на імунітет для уникнення відповідальності за збитки, які були заподіяні позивачу.

При вирішенні спору суд зазначає наступне.

У ч.1 ст. 48 Закону України «Про міжнародне приватне право» визначено, що до зобов'язань, які виникають з дії однієї сторони, з урахуванням положень ст. 49-51 цього Закону, застосовується право держави, у якій мала місце така дія.

Відповідно до ч. 1 ст. 49 Закону України «Про міжнародне приватне право», права та обов'язки за зобов'язаннями, що виникають внаслідок завдання шкоди, визначаються правом держави, у якій мала місце дія або інша обставина, що стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди.

Згідно з ч. 1 ст. 42 Конвенції про правову допомогу, зобов'язання про відшкодування шкоди, крім тих, що впливають із договорів та інших правомірних дій, визначаються за законодавством Договірної Сторони, на території якої мала місце дія або інша обставина, яка стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди.

Таким чином, оскільки вказана у позові подія, яка стала підставою для вимог про відшкодування шкоди, мала місце на території України, то до спірних правовідносин застосовуються норми матеріального права України.

Відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Згідно із ст. 10 ЦК України чинний міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, є частиною

національного цивільного законодавства України. Якщо у чинному міжнародному договорі України, укладеному у встановленому законом порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом цивільного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України.

Стаття 19 Закону України «Про міжнародні договори України» передбачає, що чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 3 ГПК України встановлює, що судочинство в господарських судах здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу, Закону України «Про міжнародне приватне право», Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила судочинства, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору.

З огляду на наведене суд приходиться до висновку, що до спірних відносин підлягає застосуванню матеріальне право України, включно з відповідними положеннями міжнародних договорів, як частиною системи національного законодавства України.

Відповідно до ст. 41 Конституції України, кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

Згідно ч. 1 ст. 321 ЦК України, право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні.

Відповідно до ч. 3 ст. 386 ЦК України, власник, права якого порушені, має право на відшкодування завданої йому майнової та моральної шкоди.

Право власності позивача на нерухоме майно, яке було пошкоджене під час зазначеного вище ракетного удару, підтверджується матеріалами справи.

Стаття 11 ЦК України передбачає, що цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки.

Підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є завдання майнової (матеріальної) та моральної шкоди іншій особі (п.3 ч.2 ст.11 ЦК України).

Згідно з ч.1 ст. 22 ЦК України особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування.

Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі (ч.3 ст. 22 ЦК України).

Майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. Особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини (ч.ч. 1, 2 ст.1166 ЦК України).

Для застосування такого заходу відповідальності як стягнення збитків необхідна наявність усіх елементів складу господарського правопорушення: 1) протиправної поведінки (дії чи бездіяльності) особи (порушення зобов'язання); 2) шкідливого результату такої поведінки - збитків; 3) причинного зв'язку між протиправною поведінкою та збитками; 4) вини особи, яка заподіяла шкоду.

Принцип змагальності передбачає покладання тягара доказування на сторони. Одночасно цей принцип не передбачає обов'язку суду вважати доведеною та встановленою

обставину, про яку сторона стверджує. Така обставина підлягає доказуванню таким чином, аби задовольнити, як правило, стандарт переваги більш вагомих доказів, тобто коли висновок про існування стверджуваної обставини з урахуванням поданих доказів видається більш вірогідним, ніж протилежний.

Близький за змістом правовий висновок викладений у постановках Верховного Суду від 02.10.2018 у справі № 910/18036/17, від 23.10.2019 у справі № 917/1307/18, від 18.11.2019 у справі №902/761/18, від 04.12.2019 у справі № 917/2101/17.

При цьому, саме на позивача покладається обов'язок довести наявність збитків, протиправність поведінки заподіювача збитків та причинний зв'язок такої поведінки із заподіяними збитками.

Щодо вини, як складового елементу цивільного правопорушення, то законодавством України не покладається на позивача обов'язок доказування вини відповідача у заподіянні шкоди.

Відповідно до норми, яка викладена в ч.2 ст.1166 ЦК України, діє презумпція вини, тобто, відсутність вини у завданні шкоди повинна доводити особа, яка її заподіяла.

Якщо під час розгляду справи зазначена презумпція не спростована, то вона є юридичною підставою для висновку про наявність вини заподіювача шкоди. В контексті зазначеного, саме відповідач повинен доводити відсутність своєї вини у спірних правовідносинах.

Аналогічна правова позиція викладена Верховним Судом у постанові від 21.04.2021 у справі №648/2035/17 та у постанові від 14.02.2018 у справі №686/10520/15-ц.

Обов'язковою умовою притягнення відповідача до відповідальності за завдану шкоду є встановлення протиправності його дій відповідно до положень застосованого матеріального закону.

Відповідно до ст.1, ст.2 Конституції України, Україна є суверенна і незалежна; територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

П. 4 частини першої статті 2 Статуту ООН закріплено принцип, згідно з яким всі члени Організації Об'єднаних Націй утримуються у їх міжнародних відносинах від загрози силою чи її застосування як проти територіальної недоторканності чи політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим чином, несумісним з Цілями Об'єднаних Націй.

Відповідно до ст. 3 Резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй «Визначення агресії» від 14.12.1974, як акт агресії кваліфікується, зокрема, вторгнення або напад збройних сил держави на територію іншої держави або будь-яка військова окупація, який би тимчасовий характер вона не носила, що є результатом такого вторгнення чи нападу, або будь-яка анексія із застосуванням сили території іншої держави чи її частини, а також бомбардування збройними силами держави території іншої держави або застосування будь-якої зброї державою проти території іншої держави.

Указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 був введений воєнний стан в Україні з 24.02.2022 у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, який триває на момент прийняття рішення у цій справі.

Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 01.03.2022 № A/ES-11/L.1 визнано акт агресії РФ проти України порушенням пункту 4 ст. 2 Статуту ООН та звернено до РФ вимогу негайно припинити застосування сили по відношенню до України та вивести збройні формування РФ з України (адреса доступу: <https://digitallibrary.un.org/record/3965290?ln=ru&v=pdf#files>).

Наказом Міжнародного Суду Справедливості ООН № 182 від 16.03.2022 зобов'язано Російську Федерацію негайно припинити військові дії, які вона розпочала 24.02.2022 на території України (<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/182/182-20220316-ord-01-00-en.pdf>).

Як зазначено в преамбулі Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», перебування на території України підрозділів збройних сил інших держав з порушенням процедури, визначеної Конституцією та законами України, Гаазькими конвенціями 1907 року, IV Женевською

конвенцією 1949 року; а також всунереч Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 1994 року, Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією 1997 року та іншим міжнародно-правовим актам, є окупацією частини території суверенної держави Україна та міжнародним протиправним діянням з усіма наслідками, передбаченими міжнародним правом.

Отже, протиправність діяння відповідача, як складового елементу факту збройної агресії Росії проти України, в розумінні ч. 3 ст. 85 ГПК України, є загальновідомим фактом, який не потребує встановлення в судовому порядку та закріплення державою України на законодавчому рівні.

Як встановив суд, дії відповідача щодо заподіяння шкоди майну позивача були вчинені саме в межах проведення відповідачем, як державою-агресором, так званої «спеціальної військової операції» та є її прямим і безпосереднім наслідком.

Відповідно до статті 25 Положення про закони і звичаї війни на суходолі, яке є додатком до Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі (підписана в Гаазі 18.10.1907), учасницею якою є відповідач, забороняється будь-яким способом атакувати чи бомбардувати незахищені міста, селища, житлові будинки чи споруди.

Суд зазначає, що матеріали справи не містять доказів використання позивачем втраченого майна у воєнних цілях.

Отже, позивач довів, а суд встановив факт заподіяння шкоди протиправними діями відповідача та причинно-наслідковий зв'язок між діями відповідача та завданою позивачу шкодою.

Надані позивачем докази (зокрема, витяг з ЄРДР про здійснення досудове розслідування по кримінальному провадженню № 2202217000000162 від 01.11.2022 за фактом порушення законів та звичаїв війни з боку збройних сил російської федерації, яке виразилося у бомбардуванні незахищених міст, будівель, що використовуються виключно цивільним населенням, внаслідок чого 01.11.2022 в період з 01 год. 53 хв. до 04 год. 00 хв. здійснено обстріл цивільного об'єкту, що розташовується за адресою: м. Полтава, вул. Ветеринарна, 22; протоколом огляду місця події від 01.11.2022, матеріалами Полтавського РУ ГУДСНС України в Полтавській області; направленими на адресу слідчого відділу Управління Служби безпеки України Полтавської області супровідним листом від 03.11.2022 вих. № 19-3858/13, висновком експерта Полтавського НДЕКЦ від 22.05.2023 № СЕ-19/117-23/4778-ВТХ, за результатом проведення судової вибухо-технічної експертизи, протоколами засідань Комісії з проведення технічного обстеження об'єктів будівництва, пошкоджених внаслідок воєнних дій або терористичних актів на території Полтавського району Полтавської області, Формами щодо зруйнованих об'єктів інфраструктури, розташованих на території Полтавського району Полтавської області, листом від 17.06.2024 № 01.03-01/9інф Полтавської районної військової адміністрації) вірогідно підтверджують, що руйнування та знищення належного Позивачеві майна та понесені прямі збитки є наслідком влучання у вказані цивільні об'єкти безпілотними літальними апаратами виробництва та міркування Російської Федерації та пожежі з огляду на потраплянні боєприпасів (їх уламків) внаслідок бойових дій.

Виходячи з викладеного, суд встановив наявність повного складу цивільного правопорушення у вигляді заподіяння шкоди майну позивача, що має своїм наслідком відшкодування такої шкоди у розмірі та в порядку, передбаченими цивільним законодавством України.

Відповідно до ч.2 ст. 22 ЦК України збитками є: 1) втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); 2) доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода).

Відповідно до частин 1, 2 ст. 1166 Цивільного кодексу України шкода, завдана майну

юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. Особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини.

Як випливає з ст. 1166 Цивільного кодексу України, відшкодування шкоди можливе за таких умов: 1) завдано шкоди особистим немайновим правам або майну фізичної або юридичної особи; 2) дії або бездіяльність, якими завдана шкода, є неправомірними; 3) причинний зв'язок між протиправними діями правопорушника і шкодою, яка виникла; 4) вина особи, яка завдала шкоду. При цьому діє презумпція (припущення) вини порушника: якщо потерпілий довів наявність шкоди, то боржник має довести відсутність своєї вини. Для виникнення обов'язку відшкодування шкоди ступінь вини порушника значення не має.

ТОВ «Нова Пошта» у позові просить стягнути з відповідача шкоду у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, реальні збитки внаслідок знищення та пошкодження майна в загальній сумі 110144,00 грн.

Визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, починаючи з 19.02.2014, здійснюється згідно Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 01.12.2023 № 1256).

З метою визначення розміру реальних збитків ТОВ «Нова Пошта» звернулось до ТОВ «Бізнес Ассіст» для проведення відповідного експертного дослідження судовими експертами, про що 13.02.2024 укладено договір № 001/01-24 (том 1, а.с. 70-72).

Відповідно до висновку експертів ТОВ «Бізнес Ассіст» від 04.03.2024 № 243-02.2024-1005, за результатами проведення комісійного експертного економічного дослідження підтверджено розрахунок вартості збитків, які зазнало ТОВ «Нова Пошта» у зв'язку зі знищенням та пошкодженням майна (активів), що знаходилося у нежитлових приміщеннях 01.11.2022 за адресою: м. Полтава, вул. Ветеринарна, буд. 22, внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, у розмірі 4 544 926,93 гривень, що станом на дату дослідження відповідно становить 110 144,00 євро (том 1, а.с. 226-285).

Відповідно до правових висновків Верховного Суду, надаючи правову оцінку належності обраного зацікавленою особою способу захисту, судам належить зважати і на його ефективність з точки зору статті 13 Конвенції. Так, у рішенні від 15.11.1996 у справі «Чахал проти Об'єднаного Королівства» Європейський суд з прав людини зазначив, що згадана норма гарантує на національному рівні ефективні правові засоби для здійснення прав і свобод, що передбачаються Конвенцією, незалежно від того, яким чином вони виражені в правовій системі тієї чи іншої країни.

Суть цієї статті зводиться до вимоги надати людині такі засоби правового захисту на національному рівні, що дозволили б компетентному державному органу розглядати по суті скарги на порушення положень Конвенції й надавати відповідний судовий захист, хоча держави-учасники Конвенції мають деяку свободу розсуду щодо того, яким чином вони забезпечують при цьому виконання своїх зобов'язань.

Європейський Суд указав на те, що за деяких обставин вимоги статті 13 Конвенції можуть забезпечуватися всією сукупністю засобів, що передбачаються національним правом. Аналіз наведеного дає підстави для висновку, що законодавчі обмеження матеріально-правових способів захисту цивільного права чи інтересу підлягають застосуванню з дотриманням положень статей 55, 124 Конституції України та статті 13 Конвенції, відповідно до яких кожна особа має право на ефективний засіб правового захисту, не заборонений законом. Вимога на захист цивільного права має відповідати змісту порушеного права та характеру правопорушення, забезпечити поновлення порушеного права, а у разі неможливості такого поновлення - гарантувати особі можливість отримання нею відповідного відшкодування. Тобто, ефективний спосіб захисту має бути таким, що відповідає змісту порушеного права, та таким, що забезпечує реальне поновлення прав особи, за захистом яких вона звернулася до суду, відповідно до вимог законодавства.

Наведені правові висновки Верховного Суду становлять усталену судову практику та

викладені, зокрема, у постановках Великої Палати Верховного Суду від 05.06.2018 у справі № 338/180/17 (п. 57), від 11.09.2018 у справі № 905/1926/16 (п. 40), від 30.01.2019 у справі № 569/17272/15-ц, від 11.09.2019 у справі № 487/10132/14-ц (п. 89), від 16.06.2020 у справі № 145/2047/16-ц (п. 7.23); у постановках Верховного Суду від 22.01.2019 у справі № 912/1856/16, від 14.05.2019 у справі № 910/11511/18.

Також Велика Палата Верховного Суду зауважує, що судовий захист повинен бути повним та відповідати принципу процесуальної економії, тобто забезпечити відсутність необхідності звернення до суду для вжиття додаткових засобів захисту.

Такі висновки сформульовані в пункті 63 постанови Великої Палати Верховного Суду від 22.09.2020 у справі № 910/3009/18 (провадження № 12-204гс19).

Відповідно до абз. 10 п. 9 рішення Конституційного Суду України від 30.01.2003 у справі № 1-12/2003, за своєю суттю в цілому правосуддя в Україні як таке, що відбулося та фактично було реальним, а не формальним, визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах.

Відповідно до положень ст. 524 Цивільного кодексу України зобов'язання має бути виражене у грошовій одиниці України - гривні. Сторони можуть визначити грошовий еквівалент зобов'язання в іноземній валюті.

Іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом (частина друга ст. 192 Цивільного кодексу України). Частиною третьою ст. 533 Цивільного кодексу України визначено, що використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків на території України за зобов'язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.

Зважаючи на викладене, суд приходять до висновку, що вимоги Товариства з обмеженою відповідальністю «Нова Пошта» про стягнення шкоди у встановленій судом сумі, завданій позивачу внаслідок збройного вторгнення та воєнної агресії Російської Федерації та знищення і пошкодження цивільних об'єктів та майна позивача 01.11.2022 року, є доведеними та такими, що підлягають задоволенню у повному обсязі.

Відповідно до ч. 1 ст. 167 ЦК України держава діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин.

Згідно зі ст. 170 ЦК України держава набуває і здійснює цивільні права та обов'язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом.

Відповідно до ст. ст. 1, 3 Гаазької Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі 1907 (що набрала чинності для України 24.08.1991, для РФ 27.11.1909) договірні держави видають своїм сухопутним військам накази, які відповідають Положенню про закони і звичаї війни на суходолі. Воююча сторона, яка порушує норми зазначеного Положення, підлягає відповідальності у формі відшкодування збитків, якщо для цього є підстави. Вона є відповідальною за всі дії, вчинені особами, які входять до складу її збройних сил.

Відповідно до правового висновку, висловленого Великою Палатою Верховного Суду у постанові від 27.11.2019 у справі № 242/4741/16-ц, належним відповідачем у справах про відшкодування шкоди, завданій органом державної влади, їх посадовою або службовою особою, є держава як учасник цивільних відносин, як правило, в особі органу, якого відповідач зазначає порушником своїх прав.

Таким чином, відповідно до наведених положень цивільного законодавства та міжнародних договорів, за шкоду, спричинену порушенням законів і звичаїв війни, відповідальність несе воююча держава в цілому, незважаючи на те, який конкретно підрозділ її збройних сил заподіяв шкоду, за рахунок усіх наявних у неї активів, зокрема і майна підрозділів специфічного апарату держави, який реалізує її функції, в тому числі як державних органів, так і інших підприємств, організацій, установ, які реалізують відповідні державні функції.

З урахуванням викладеного, суд констатує, що позовні вимоги про стягнення з відповідача вартості завданих збитків підтверджуються поданими доказами, не спростовані

відповідачем, їх задоволення фактично призведе до відновлення порушених прав позивача, а тому є ефективним способом їх захисту.

В зв'язку з цим, заявлені позовні вимоги визнаються судом обґрунтованими та підлягають задоволенню в повному обсязі.

Позивач у позові прохає також покласти на відповідача судові витрати понесені ним у цій справі.

За ч. 1 ст. 123 ГПК України судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи, зокрема витрати, пов'язані із проведенням експертизи.

Між ТОВ «Нова Пошта» та ТОВ «Бізнес Ассіст» укладено договір від 13.02.2024 № 001/01-24 про проведення комісійного судово-економічного дослідження стосовно документального та нормативного підтвердження наданими на дослідження документами та матеріалами розрахунку вартості збитків, які зазнало ТОВ «Нова Пошта» через знищення та пошкодження майна, що знаходилось у нежитлових приміщеннях за адресою: м. Полтава, вул. Ветеринарна, буд. 22, внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, з передачею Замовнику висновку експерта. Вартість зазначених робіт за договором становить 80 000,00 грн. (том 1, а.с. 70-71).

Відповідно до акту приймання-передачі робіт на проведення комісійного судово-економічного дослідження від 06.03.2024, ТОВ «Бізнес Ассіст» передало ТОВ «Нова Пошта» висновок експертів за договором від 13.02.2024 № 001/01-24 (том 1, а.с. 18).

Вартість зазначених робіт на загальну суму 80 000 грн. ТОВ «Нова Пошта» сплачено на рахунок ТОВ «Бізнес Ассіст» у повному обсязі, що підтверджується платіжною інструкцією від 16.02.2024 № НПВ-815616 на суму 40 000 грн. (том 1, а.с. 21) та платіжною інструкцією від 14.03.2024 № НПВ-828746 на суму 40 000 грн. (том 1, а.с. 22).

Суд встановив, що вказані судові витрати пов'язані з розглядом цієї справи; їх розмір є обґрунтованим та пропорційним до предмета спору, з урахуванням ціни позову, значення справи для сторін.

За п. 1 ч. 4 ст. 129 ГПК України інші судові витрати, пов'язані з розглядом справи, покладаються у разі задоволення позову - на відповідача. Отже, судові витрати, пов'язані із проведенням експертизи, покладаються на позивача в сумі 80 000,00 грн.

За приписами п. 22 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір», від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються позивачі у справах за позовами до держави-агресора Російської Федерації про відшкодування завданої майнової та/або моральної шкоди у зв'язку з тимчасовою окупацією території України, збройною агресією, збройним конфліктом, що призвели до вимушеного переселення з тимчасово окупованих територій України, загибелі, поранення, перебування в полоні, незаконного позбавлення волі або викрадення, а також порушення права власності на рухоме та/або нерухоме майно.

Відповідно до підп. 1 п. 2 ч. 2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір», ставка судового збору за подання до господарського суду позовної заяви майнового характеру встановлюється у розмірі 1,5 відсотка ціни позову, але не менше 1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб і не більше 350 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Ціна позову у цій справі становить 110144,00 євро.

У ч. 1 ст. 6 Закону України «Про судовий збір» вказано, що за подання позовів, ціна яких визначається в іноземній валюті, судовий збір сплачується у гривнях з урахуванням офіційного курсу гривні до іноземної валюти, встановленого Національним банком України на день сплати.

Відповідно до офіційного курсу валют, встановленого Національним Банком України на дату 29.10.2024, курс 1 євро становить 44,6975 гривні (адреса оприлюднення курсу: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates>).

Отже, розмір судового збору на дату прийняття цього рішення складає 73847,42 гр.

(110144 евро x 44,6975 грн = 4923161,44 грн; 4923161,44 грн x 1,5% = 73847,42 грн).

Відповідно до ч. 3 ст. 129 ГПК України, судовий збір, від сплати якого позивач у встановленому порядку звільнений, стягується з відповідача в дохід Державного бюджету України.

Оскільки позивач при зверненні до суду з позовом був звільнений від оплати судового збору на підставі п. 22 ч. 1 ст. 5 Закону України Про судовий збір, то відповідно до ч. 3 ст. 129 ГПК України з відповідача до Державного бюджету України підлягають стягненню 73847,42 грн. судового збору.

Керуючись статтями 232, 233, 236-241 Господарського процесуального кодексу України, суд

вирішив:

1. Позов задовольнити повністю.

2. Стягнути з держави Російська Федерація в особі Міністерства юстиції Російської Федерації (вулиця Житня, буд. 14, будівля 1, місто Москва, Російська Федерація, 119991; ЄДРПОУ 7739668834) на користь Товариства з обмеженою відповідальністю "Нова Пошта" (03036, м. Київ, Столичне шосе, 103, корпус 1, поверх 9, ідентифікаційний код 31316718) шкоду в розмірі 110 144 евро 00 центів, 80 000 гривень 00 копійок - відшкодування судових витрат, пов'язаних із проведенням експертизи.

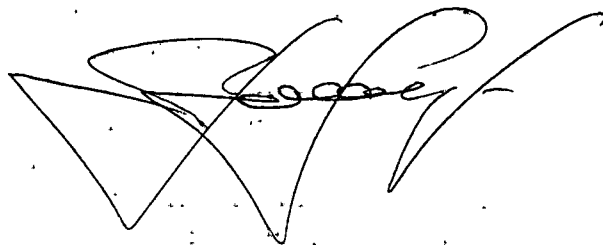
3. Стягнути з держави Російська Федерація в особі Міністерства юстиції Російської Федерації (вулиця Житня, буд. 14, будівля 1, місто Москва, Російська Федерація, 119991) в дохід Державного бюджету України судовий збір у сумі 73847 гривні 42 копійок.

Видати накази після набрання цим рішенням законної сили.

Рішення набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закритті апеляційного провадження або прийняття постанови суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду. Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом двадцяти днів з дня складення повного судового рішення до Східного апеляційного господарського суду.

Дата складення повного судового рішення: 30.10.2024.

Суддя

Т. М. Безрук

ВІДПРАВЛЕНО
Вихідний № 917/441/24 / 4334/2024.
Кількість відправлених
примірників документа 1
Дата відправки 30.10.24р.
Підпис *esemy*

~~ВІДПРАВЛЕНО
Вихідний №
Кількість відправлених
примірників документа
Дата відправки 24р.
Підпис~~

В АСС
01 Листопада 2024
ЗАРЕЄСТРОВАНО